

Nr 15.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående befrielse för G. V. Löthner och F. H. Jonsson från ersättningskyldighet: given Stockholms slott den 17 januari 1947.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Torsten Nilsson.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 17 januari 1947.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Departementschefen, statsrådet Nilsson, anmäler frågor angående befrielse för G. V. Löthner och F. H. Jonsson från ersättningskyldighet till kronan samt anför därvid följande.

I:o.

Den 3 augusti 1944 skulle förste stationsskrivaren Gösta Vahlund Löthner, vilken tjänstgjorde såsom vaktföreståndare å biljettexpeditionen vid centralstationen i Stockholm, omkring kl. 19.00 till centralpostkontoret avsända ett

kassaskrin innehållande vid expeditionen influtna uppbördsmedel till ett belopp av 36 025 kronor 80 öre. Enligt då gällande föreskrifter skulle transporten utföras av en av Löthner bland personalen å biljettexpeditionen utsedd tjänsteman, vilken skulle åtföljas av en av förmannen för resgodsmagasinet därtill beordrad man. Vid nämnda tidpunkt inställde sig å biljettexpeditionen en för Löthner okänd man, som var iklädd statens järnvägars uniformsmössa men vars identitet sedermera icke kunnat fastställas, samt uppgav sig vara postbudet från resgodsmagasinet. Löthner utlämnade skrinet till mannen utan att beordra någon att medfölja vid transporten till postkontoret. Mannen avlägsnade sig därefter med skrinet, och penningarna ha sedermera icke kunnat tillrättaskaffas.

I anledning av vad sålunda förekommit har Löthner den 22 augusti 1946 för vårdslöshet vid fullgörande av sin tjänsteplikt i disciplinär ordning dömts att böta ett belopp motsvarande hans lön för tio dagar.

På talan av järnvägsstyrelsen har Stockholms rådhusrätt genom utslag den 21 juni 1946 funnit förlusten av sagda uppbördsmedel hava tillskyndats styrelsen genom försummelse i tjänsten från Löthners sida och till följd härav förpliktat Löthner att till styrelsen utgiva skadestånd med 36 025 kronor 80 öre jämte ränta. Rådhusrättens utslag, vilket överklagats av Löthner, har fastställts av Svea hovrätt genom utslag den 3 oktober 1946. Talan mot hovrättens utslag har ej förts.

I en den 15 oktober 1946 dagtecknad skrift har *Löthner* anhållit om befrielse från ifrågavarande skadeståndsskyldighet och därvid anfört bland annat, att föreskriften om att en tjänsteman skulle beordras medfölja vid penningtransport före den 3 augusti 1944 i stor utsträckning icke efterkommit å biljettexpeditionen. En viss slentrian hade härutinnan under årens lopp utbildat sig. Ansvar för härefter åvilade icke Löthner ensam eller i första hand. Personalknapphet och under kriget ökad arbetsbörda för alla tjänstemän torde främst ha medverkat därtill. Någon föreskrift hade icke funnits om att budet från resgodsmagasinet skulle avfordras legitimation av vaktföreståndaren, och så hade icke heller brukat ske. Under sådana förhållanden måste Löthner vara ursäktad för att han icke begärt legitimation av bedragaren. Denne hade varit iklädd statens järnvägars uniformsmössa, och något som givit anledning till misstanke mot honom hade ej förekommit. Den omständigheten i och för sig, att Löthner icke känt igen det föregivna budet, hade icke inneburit något egendomligt eller misstänkt, enär det varit ganska vanligt, att för vaktföreståndarna okända tjänstemän från resgodsmagasinet anmält sig såsom bud.

Löthner har vidare framhållit, att han varit i statens järnvägars tjänst i 38 år. Under krigsåren hade arbetet å biljettexpeditionen vid Stockholm C ökat i hög grad. Det jäktande arbetet och bullret från expeditionens många biljettmaskiner hade menligt påverkat hans nerver, varjämte han under våren och försommaren 1944 måst arbeta på övertid i mycket stor utsträckning och icke åtnjutit någon dags tjänstledighet. Den 3 augusti 1944 hade expeditionsföreståndaren varit frånvarande på grund av sjukdom, varför Löthner utom sitt

eget arbete även måst fullgöra det, som ålegat föreståndaren. Denna dag hade därför blivit särskilt jäktig och tröttande för Löthner.

Vid skrivelsen har Löthner fogat bestyrkt avskrift av sin självdeklaration för kalenderåret 1945, utvisande att Löthner, som är född år 1889 och ogift, haft en behållen förmögenhet av omkring 21 000 kronor och till kommunal inkomstskatt deklarerat ett belopp av omkring 10 400 kronor.

Över Löthners framställning ha utlåtanden avgivits den 16 november 1946 av järnvägsstyrelsen och den 20 december 1946 av statskontoret.

Järnvägsstyrelsen framhåller, att Löthners förseelse bestode uti att han genom underlåtenhet att följa givna föreskrifter oavsiktligt gjort det möjligt för annan person att olovligen tillägna sig uppbördsmedlen. Förseelsen vore därför till sin karaktär icke att jämföra med förskingring eller annat oredligt förfarande beträffande omhänderhavda medel. Den gjorda utredningen visade vidare, att det icke varit ovanligt, att endast en person anlåtats för transporten av uppbördsmedel till postkontoret. På grund av det växande arbetet å biljettexpeditionen kunde svårighet föreligga att avdela någon tjänsteman för att medfölja vid transporten. Löthner, som varit anställd hos statens järnvägar sedan år 1908, hade gjort sig känd som en plikttrogen och samvetsgrann tjänsteman. Under ifrågavarande dag hade Löthner haft mer än vanligt att göra, enär föreståndaren för biljettexpeditionen varit sjuk. Löthner hade därför såsom dennes närmaste man haft att svara förutom för sina egna även för de på expeditionsföreståndaren vilande arbetsuppgifterna.

Med hänsyn till såväl karaktären av den begångna försummelsen, för vilken Löthner ådömts disciplinär bestraffning, som Löthners långa oförvitliga tjänst vid statens järnvägar, tillstyrker styrelsen bifall till framställningen.

Även *statskontoret* tillstyrker, att Löthner med hänsyn till omständigheterna måtte befrias från ersättningskyldigheten. Dock torde i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut i liknande ärenden visst belopp, förslagsvis 1 000 kronor, böra undantagas och befrielsen avse återstoden, under villkor att nämnda belopp inom tid, som Kungl. Maj:t hade att bestämma, inbetalades till järnvägsstyrelsen.

På grund av vad i ärendet upplysts finner jag mig böra i huvudsak tillstyrka Löthners framställning om befrielse från skyldigheten att gälta det utdömda skadeståndsbeloppet av 36 025 kronor 80 öre jämte ränta. I enlighet med statskontorets förslag torde dock med hänsyn till den grad av vårdslöshet, som Löthner låtit komma sig till last, ett belopp av 1 000 kronor böra undantagas och således gäldas av Löthner.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förste stationsskrivaren vid statens järnvägar Gösta Vahlund Löthner må, därest han inom tid, som av Kungl. Maj:t bestämmes, av det utdömda skadeståndsbeloppet till järnvägsstyrelsen inbetalar 1 000 kronor, befrias från honom åliggande återstående skadeståndsskyldighet till kronan enligt Svea hovrätts utslag den 3 oktober 1946.

Departements-
chefen.

2:o.

Under arbete med sprängning av stubbar för vattenfallsstyrelsens räkning vid Indalsälven inom Lits socken skadades den 8 maj 1944 byggnadsarbetaren Fritz Helmer Jonsson från Lit. Ett av Jonsson antänt sprängskott brann av, innan han hunnit fram till den utsedda skyddsplatsen. Jonsson träffades därvid i huvudet av ett föremål, varigenom brott på underkäken och andra skador i ansiktet tillfogades honom. Olyckan hade enligt Jonssons mening orsakats av felaktighet hos den vid sprängningen använda stubinen, vilken tillhandahållits av vattenfallsstyrelsen.

Med hänvisning dels härtill och dels till att kronan oberoende av vållande vore gentemot Jonsson skadeståndsskyldig på grund av den fara, vilken varit förenad med sprängningsarbetet, yrkade Jonsson i ett vid Stockholms rådhusrätt anhängiggjort mål, att kronan måtte förpliktas till honom utgiva vissa i stämning angivna ersättningsbelopp. Rådhusrätten fann Jonssons talan icke kunna bifallas.

Sedan Jonsson fullföljt målet i Svea hovrätt, har hovrätten genom dom den 28 januari 1946 ej funnit skäl att göra ändring i rådhusrättens dom. Enligt hovrättens dom, som vunnit laga kraft, skall Jonsson ersätta kronans rättegångskostnader med tillhoppa 500 kronor.

I skrivelse den 9 mars 1946 har *vattenfallsstyrelsen* hemställt, att Kungl. Maj:t måtte eftergiva nämnda fordran. Såsom skäl härför har styrelsen anfört följande.

Redan på ett tidigt stadium ansåg vattenfallsstyrelsen, att annan ersättning icke bör utgå till Jonsson än den av riksförsäkringsanstalten bestämda, samt avvisade de krav, vilka från Jonssons sida gjordes. Det kan synas, som om Jonsson bort åtnöjas med detta besked och därför skulle draga de ekonomiska konsekvenserna av rättegångsförfarandet. Man måste emellertid hysa medkänsla med Jonsson, som obestriddligen drabbats av en svår olycka. Även om denna — såsom vattenfallsstyrelsen förmenar — orsakats av oaktsamhet från den skadades sida, torde det vara skäligt, att den kronan tillerkända ersättningen icke utsökes.

I utlåtande den 27 mars 1946 har *statskontoret* framhållit att vattenfallsstyrelsen icke förebragt någon utredning rörande Jonssons ekonomiska förhållanden. Då ett efterskänkande helt eller delvis av ifrågakommande fordran endast syntes böra ifrågakomma i den mån det kunde motiveras av Jonssons ekonomiska ställning, kunde statskontoret under förhandenvarande omständigheter svårigen tillstyrka ett tillmötesgående av framställningen.

Sedermera har *vattenfallsstyrelsen* i skrivelse den 1 juli 1946 meddelat, att landsfiskalen i Rödöns distrikt på styrelsens förfrågan uppgivit, att Jonsson fortfarande lede av sviter från det ådragna olycksfallet, att han saknade utmättningsbar tillgång samt att han i övrigt levde under små ekonomiska förhållanden.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till vad i ärendet upplysts finner jag mig böra tillstyrka, att Jonsson befrias från skyldigheten att gälda de utdömda rättegångskostnaderna.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att byggnadsarbetaren Fritz Helmer Jonsson må befrias från ersättningskyldighet till kronan jämlikt Svea hovrätts dom den 28 januari 1946.

Till vad föredragande departementschefen under punkterna 1:o och 2:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Sven G. Karlson.
